

ח"ט

מה כשהוא ע"י אמבטי. ונמצא שאף שמתקום
אחר בעל הורע שהוא ממזר הוא ולד כשר, וממילא
א"א לצירי בודעה פסול שהיה כשרה אלא
בורע ורעה כדכתבו התוס'.

ומה שהקשה הדר"ג על הגר"א יר"ד סימן רמ"ה
א"ת י"ט דהא הם שני דינים משמחיל לדבר צריך
ללמדו תורה צוה הוא ללמדו בעל פה שאינא בסעיף ה'
הדין ד' שנים שלמות הוא ללמד איתות התורה
שכתב זה הרמ"א בסעיף ח' היא קושיא גדולה, אבל
נראה כוונת הגר"א שכיון שללמדו אותיות כשהוא
בן ג' נמי אינו להליכו למלמד תיטקות שאין
מכניסין פחות מכן חמש שנים שלמות אלא הוא
רק שהאב עצמו ילמדנו בבית, שלכן לא שייך
שיעור ג' שנים אלא דהאב יראה לפי כח וכשרונות
הבן, וכדחיינו שתיירין לזה הביא הגר"א התנחומא
שמותן זמן ג"ש ערלים ומסיק שהעיקר כגמ' משעה
שמתחיל לדבר שסובר שפליגי, והוא מטעם דכיון
שהוא רק לאביו שילמדנו רק בשעה שאפשר ללמד
עמו ולא יכביר עליו ליכא שיעור אלא משמחיל
לדבר ילמדו עמו מה שאפשר שהוא בע"פ תורה צוה
ואח"כ מלמד מעט מעט בסעיף ה' שבכלל זה הוא
גם האותיות כשיראה האב שמבין ושייך ללמדו
והתנחומא סובר דגם לאב איכא שיעור דלא פחות
מג' שנים וסובר הגר"א שהוא גם שלא ללמדו בע"פ
דפליג אגמ' ולכן הקשה על הרמ"א דסובר ב' הדינים.
והרמ"א סובר דלא פליגי והשיעור לאב שבתנחומא
הוא ללמדו באותיות שיותר קשה לחינוך ואסרו אף
לאב שלא ללמדו פחות מג"ש והגמ' משמחיל לדבר
הוא לבע"פ כדכתב הדר"ג.

ידידו מקורו מאד.

משה פיינשטיין

סימן יב

בענין סירוס אשה בשביל צער

כסלו תשכ"ח.

מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ר אפרים גרינבלאט
שליט"א.

בדבר האשה שהולידה בנים בעלי מומין ורצונה
שיסרו אותה אם יש מקום להתיר, הנה איני

רואה מקום להתיר מאחר דלה עצמה ליכא סכנה.
דהא להגר"א סימן ז' ט"ק כ"ה גם סירוס דנקבה
הוא אסור מן התורה רק שאין בהם מלקות משום
ולא באסור בלא דבארצנא לא תעשו אלא באיסורא
בעלמא מקרא דמשחתם, ואף אם נימא דהוא רק
מדבנן נמי לא כל איסורים דרבנן התירו בשביל
צורך כשליכא סכנה, ועיין בפ"ת סק"י דהביא מברכ"י
כשם הריטב"א דבמקום סכנה מותר לאיש לשחת כוס
עיקרין, שג"כ אין לוקין עליו וכתב רק שבמקום
סכנה מותר, ואין הכוונה לחדש ההיתר במקום
סכנה שזה פשיטא ומותר אף סירוס ממש, והחדש
הוא דשלא במקום סכנה אף בשביל צער טובא
אסור כדבוכיות הריטב"א ביבמות דף ס"ה מהא
דיהדנית דביתנו דר"ח דהנה לה צער טובא בלידה
ומ"מ אם היתה מפקדא אפ"ר היתה אסורה לשותת
סמא דעקרתא שלכן הוכיח שהאיש שמיפקד אפ"ר
אסור לשותת אם לא במקום סכנה שאין לך דבר
שעומד בפני פק"ב. (ולשון הברכ"י תמוה דמשמע
דהחדש הוא שבמקום סכנה מותר וזה טעות דזה
ברח ושפוט ואולי טעות סופר הוא וצריך להיות
ודקא במקום סכנה מותר לאיש לשותת). ולכן
אף אם נימא דכוס של עיקרין נמי אסור מדאורייתא
אף להסוברין דבאשה הוא רק איסור דרבנן, דכן צריך
לומר לתוס' דבשבת דף ק"א כתב דאין שייך באשה
סירוס וברור שאין טונתם דליכא מציאות דסירוס, אלא
שאין בהן דין סירוס כיון דאברי ורע שלהן אינם בחוץ
כדאיתא בט"ז סק"ו וסק"ז, וכיון דלית בהו הני אברים
דקפיד בהו רחמנא כדכתב החת"ס חלק אה"ע סימן ב',
וא"כ האיסור בנקבה הוא מדרבנן, ובשתיית כוס עיקרין
לאיש כתבו התוס' בבכורות דף ל"ט דאף לראב"י
דבביצים לא הוי מומא והקרא דומעין וכתות איירי
בגיד לבו, מ"מ טיפיה דקרא דבארצנא לא תעשו
איירי אפילו בביצים בכ"מ שמסתרס דאפילו ע"י
כוס אסרינן בשבת כגירסת הגליון בשם הצ"ק וכן
הוא בחק נתן ולא שייך לגרוס בענין אחר דאין
שום פירוש להגירסא דלפנינו דאפילו ע"י שיתיוזם
אסרינן, הרי מפורש שגם שתיית כוס עיקרין הוא
לתוס' איסור דאורייתא ומשמע שהוא גם בהלאה
ט"מ הא ודאי באשה שהסירוס הוא רק מדרבנן
ששתיית כוס עיקרין אף אם היתה מפקדא אפ"ר
לא יהי חומר מסירוס ממש שהיה זה רק מדרבנן
ומ"מ היתה אסורה אף בשביל צער טובא כיון שליכא
סכנה ולכן הסירוס ממש שאסור בנקבה אף שהוא
מדבנן אסור אף במקום צער טובא, ומה שחששתי
לבנים בעלי מומין הרי ודאי הוא רק ענין צער
לתאם זמגדלת אותם ולא ענין סכנה שזה אסור

אף אם נימא שהוא רק דרבנן, וכ"ש להגר"א שסובר
שהוא דאורייתא שאף שהוא רק איסור עשה נמי הוא
איסורא דאורייתא דאסור שלא במקום סכנה, ולהסוברין
דכוס עיקרין הוי גם לאיש רק מדרבנן עיין בחת"ס
שם שכן הוא להרמב"ם ולרוב הפוסקים, הרי הוא
מפורש בריטב"א שהוא אסור אף במקום צער
ומוכרח כן מהגמ' שהוכיח, ולכן אף אם סירוס
נקבה הוא דרבנן נמי אסור אף במקום צער.

וגם בלא זה הא אף שהולידה שני בנים בעלי
מומין לא מצינו בה ענין חזקה לומר שגם להאב
תלד, בנים בע"מ, דאף שמצינו ביבמות דף ס"ד אמר
רבא לא ישא אשה ממשפחת נכסין וממשפחת מצורעין
ג', זימני ואיפסק בש"ע סימן ב' סעיף ז', מסתבר
דהא רק במחלות כאלו שהם עניני דעת ועניני
מחלות שתלויין ברמים ומחלות שתלויין בחולשת
הגוף שהם מעניני דברים שהאב זוכה לבן שתנן
כעדות פ"ב מ"ט, אבל אם הם מומין אחרים לא
שייך זה, אף אף אם הם מומין ממחלות כאלו אין
להתיר מטעם דלעיל.

ורק להט"ז סק"ו שכתב דליכא שום איסור
מדיני סירוס באשה אלא הוא איסור אחר מצד
איסור חבלה באדם, מסתבר שמצד צערה שגרע
לה מהחבלה היה שייך להתיר, דאף שהתוס' ב"ק
דף צ"א כתבו דאסור אף לצורך הוא רק לצורך
קטן, ובשביל הרווחת ממון אולי אף להרבה מטעם
דבארתי בספרי אגרות משה חלק ח"מ סימן ק"ג
משום שהרווחת ממון הוא ענין צער אחר מצד
החבלה, שלכן בצער מניעה משתתית יין מותר בשביל
הרווחת ממון שהוא ענין צער אחר ע"י"ש, שלפ"ז צער
גידול בנים בע"מ וצער מהחבלה שהוא ענין צער אחר
יש להתיר אם צער החבלה קטן מצד גידול בנים
בע"מ כדחיינו שרוצה שבשביל זה יחבלו בה לסרסה.
אבל דעת הט"ז הוא דעת יחיד ואין להורות כמותו
אלא שאיכא איסור סירוס בנקבה כדמפרשי כל
הפוסקים, ולהגר"א הוא גם איסור סירוס מדאורייתא
לכן אין להתיר.

ולשמש במוך אף שג"כ כיון שאין סכנה לה
בעצמה ואסרתי כה"ג לאשה שנולדו לה ב' בנים
ששניהם היו במחלה כזאת שלפי דעת הרופאים אין
יכולין לחיות יותר מב' שנים ע"י"ש בתשובתי חלק
אה"ע סימן ס"ב ורק במשיחה בסם התרתי שם, מסתבר
שבעובדא זו דחוששת ללידת בנים בע"מ מכיון שיש
לה צער גדול והוא צער לשנים הרבה ואפשר לכל ימי

חיה יש להתיר לשמש גם במוך אם יראה לסמוך
על משיחת הסם, שלצער כזה אפשר אינה משועבדת
לבעלה לתשמיש באופן שתוכל להתעבר וממילא
משועבד לה למצות עונה ואין זה לבטלה כדבארתי
בטעם היתר דשמש במוך במקום סכנה להתעבר
שם בסימן ס"ג ע"י"ש, אבל רק לזמן שיש לנו לומר
שיעבור הסבה ואין לה לירא שוב, והייתי מיעץ לה
לשמש במשיחה בסם ואם יראה שמש בוצעא בער
שנתנת האשה בגופה שזהו כענין נתינת מוך לזמן
שלוש שנים שיש לקוות טובא שהאבירא מהו ותלד
בנים בריאים ושלמים ואין לה לפחד על זמן יותר
מזה.

ובאר מושיב שבת לתלמידים במרומי קרת שהוא
מהשלשת שגאתי בנדה דף ט"ו, הוא פשוט מחמת
שלמדו בבית ובמקום צנוע שלא במקום עזרבים
ושבים הוא יותר טוב ללמדו התורה, שלכן אף
שעושה כן טפני החום הוא דבר שנראה מגסי
הרוח שרוצה שיראהו לומר תורה וישיביוהו כדפרש"י,
ועיין במו"ק דף ט"ז שרבי סובר שאין לשנות
לתלמידים בשוק שדריש תמוקי ירכיך שדברי תורה
בסתה, שלכן מסתבר שאף ר"ה שסובר שיותר מקרא
דחכמות בחוץ תרונה ג"כ מצריך במקום צנוע ולא
במרומי קרת כדי שלא תהיה פלוגתא רחוקה, ומתורץ
קושית כתר"ה שהוא אדרבא מפין תורה.

ידידו מקורו.

משה פיינשטיין

סימן יג

בענין סירוס בשביל שלפי דברי הרופאים
יש לחוש שמא שתלד לא יהיה ולד כראוי

כ"ד סיון תשל"ב.

מע"כ ידידי הנכבד הרב מוה"ר שמואל פאקס
שליט"א.

הנה בדבר הרופא שרוצה לעשות ניתוח בהגיד כדי
שלא יהיה לו עוד רוע מחמת שנולד לו שני
בנים האחרונים עורים פשוט שאסור, דהא הוא סירוס
שהוא לאו מפורש בחתרה ולר' חידקא מצוין גם בני
נח על הסירוס כדאיתא בסנהדרין דף כ"ו ורק שלבקש

13